

Literární genologie

RSb040/RJA116

1890 – Ferdinand Brunetièrè

- Darwinismus
  - vznik
  - vývoj
  - zánik žánru
- pozitivismus
- od Aristotela po klasicismus

ROMÁN = dominantní žánr
(od jednoduchosti ke komplexnosti)

První úvahy o románu

- zábavnost
- “lež” (vymyšlenost)
- cílové publikum
- princip výstavby
- proces vzniku

Carl Nicolai: “Román je bajkou pro dospělé.”

ROMÁN + FOLKLORNÍ ŽÁRNY = VĚČNOST

Charles Horn

Technika románu: neobyčejnost, překvapivost, ohromující efekt (též formalisté)

Strukturalistická genologie

Odmítnutí darwinismu.

Alexandr Veselovskij = historická poetika

Vývoj žánrů je založen na vývoji etických, psychologických a společenských rámců.

Paul van Tieghem: *Otázka literárních žánrů*

poprvé použil slovo **GENOLOGIE**

První genologický časopis

Zagadnienia rodzajów literackich

Łódź, Polsko

50. léta

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

ZAGADNIENIA
RODZAJÓW
LITERACKICH

ВОПРОСЫ ЛИТЕРАТУРНЫХ ЖАНРОВ
LES PROBLÈMES DES GENRES LITTÉRAIRES

2, z.1

OSOLINEUM

Informační genologie

Žánr je prostředkem komunikace

Ž. je soubor informací, k nimž čtenář dostává klíč.

Genre (60. léta, USA)

Žánry existují jako reálné entity i jako abstraktní modely.

Žánrová dominanta

Prvek dominující žánru

komedie / tragédie = humor / tragika

ŽD se může vyvinout z marginálního prvku.

Paul Hernadi

odmítá dělení na lyriku-epiku-drama

- ekumenické žánry – “totalita světa”
- kinetické žánry – děj, akce
- koncentrické žánry – rovnováha mezi dějem a obrazností

Ivo Pospíšil

Žánrové hranice

= nedoceněný pojem

ŽH je rozmazaná, pohyblivá = je třeba ji neustále zkoumat.

Alastair Fowler

návrat k evolucionismu = literatura jako nositelka tradice

literatura existuje pouze v žánrech

- RODY = lyrika, epika, drama
- DRUHY = součást rodu, např. román v epice
- MODY = způsob ztvárnění, např. erotický román
- KOMPOZIČNÍ TYP = román v dopisech

Dále zkoumá: jména postav, titul, generické nálepky

Tři stádia vývoje žánru podle Fowlera

- 1) primární = abstraktní ž. model
- 2) sekundární = konkrétní dílo
- 3) terciární = nové uchopení díla (dobrodružný r. -- > symbolický r.)

Michail Michailovič Bachtin

NEMĚNNÉ vs PROMĚNLIVÉ složky žánru

Jozef Hvišč

Vztah společenských faktorů a žánru

- národní specifikum
- mentalita
- myšlení
- cítění

Něco přetrvá (nadspolečenské), něco zaniká (společenské).

Ivan Pavlovič Smirnov

Diachronní, nikoliv však evolucionistický přístup.

Používá pojem GENEZE = vývoj

Současnou podobu ž. pole lze vysvětlit pouze jeho vývojem v čase.

Teorie patosu

- heroismus
- tragédie
- romantika
- sentiment

ŽÁNŘ URČUJÍ OBSAHY, ne formy

- mytologický
- národně historický
- mravoličný
- románový

NOVÁ GENOLOGIE

Prostupuje další vědy: sociologii, antropologii, sociální vědy.

PROTOTYP

Text, který stojí “před” žánrem.

Určený za p. zpětně.

V centru **ŽÁNROVÉHO JÁDRA**

POSTTEXTY = texty “po” prototypu

ŽÁNROVÝ DISKURS

Ž. existuje v diskursu (vztazích)

Má omezené konotace = není dán libovůlí autora/čtenáře (oboustranný proces).

“PANGENOLOGIE”

Koncept zahrnující všechna žánrotvorná prostředí (film, divadlo, poč. hry aj.)

“Mění se diskursy, ale umělecké artefakty zůstávají víceméně neměnné.”
(Pospíšil)